

Advies van het Comité van de Regio's — Hernieuwbare energie: een belangrijke speler op de Europese energiemarkt

(2013/C 62/11)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- stelt vast dat de ongecoördineerde en sneller dan verwachte ontwikkeling van hernieuwbare energie in veel landen leidt tot bepaalde problemen op politiek en regelgevingsgebied en tot technische problemen met de werking van energiesystemen. Daarom moet er op EU-niveau serieus worden gesproken over gepaste mechanismen en instrumenten om hernieuwbare energie op gecoördineerde wijze te promoten;
- benadrukt dat één eenvoudige en doeltreffende steunregeling voor hernieuwbare energie zou moeten worden uitgewerkt op basis van een gemeenschappelijke Europese strategie. Zo'n strategie is nodig voor het ontwikkelen van zowel op de markt gebaseerde als regelgevingsmechanismen, zodat kan worden gezorgd voor een daadwerkelijke en maatschappelijk haalbare omschakeling naar een hogere productie van hernieuwbare energie;
- meent dat de toekomstige financieringsmechanismen kunnen worden gebaseerd op beproefde procedures uit het cohesiebeleid, waarbij de productie en distributie van hernieuwbare energie en de ruimere toepassing van de desbetreffende nieuwe technologieën kunnen worden bevorderd;
- vindt het, om de huidige situatie te stabiliseren en investeerders langdurig te stimuleren, absoluut noodzakelijk om de besluitvorming van de lidstaten meer gelijk te trekken. Dit zou o.a. kunnen worden bevorderd met behulp van een pan-Europese steunregeling voor hernieuwbare energie;
- wijst erop dat het door verschillende hernieuwbare-energietechnologieën op regionaal niveau te combineren met nieuwe manieren voor het beheer van opwekkings- en transmissiecapaciteit (d.m.v. de toepassing van slimme-netwerktechnologieën) mogelijk zou moeten zijn de vraag naar en productie van elektriciteit op lokaal niveau op elkaar af te stemmen. Dat zou leiden tot een aanmerkelijk hogere energiezuiverheid in de regio's en geringere afhankelijkheid van de aanvoer van energie uit verre oorden.

Rapporteur	Witold STĘPIEŃ (PL/EVP), voorzitter van het regiobestuur van Łódź
Referentiedocument	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Hernieuwbare energie: een belangrijke speler op de Europese energiemarkt
	COM(2012) 271 final

Advies van het Comité van de Regio's - Hernieuwbare energie: een belangrijke speler op de Europese energiemarkt

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Inleiding

1. is het met de Europese Commissie eens dat hernieuwbare energiebronnen essentieel zijn om de energievoorziening te diversifiëren, de Europese concurrentiekracht te versterken, werkgelegenheid te creëren en de EU-klimaatdoelen te halen. Het vindt ook dat mijlpalen voor het hernieuwbare-energiebeleid voor de periode na 2020 essentieel zijn om ervoor te zorgen dat hernieuwbare energie een onderdeel wordt van de Europese energiemarkt.

2. Een van de voornaamste oorzaken van de problemen bij de ontwikkeling van hernieuwbare energie is het feit dat er in het energiebeleid van de EU onvoldoende sprake is van een langetermijnvisie en van coördinatie tussen de lidstaten, regio's en andere betrokken partijen, waarmee geen recht wordt gedaan aan het subsidiariteitsbeginsel. Om de doelstellingen te halen, is het ook van groot belang dat er maatregelen worden genomen ter bevordering van de energie-efficiëntie. Het Comité is het met de Commissie eens dat de lidstaten de bestaande instrumenten zouden moeten benutten om hun onderlinge samenwerking en de handel in hernieuwbare energie te bevorderen. In dit verband kunnen grensregio's een bijzondere rol spelen als proeftuinen voor samenwerking.

3. Er zou één eenvoudige en doeltreffende steunregeling voor hernieuwbare energie moeten worden uitgewerkt op basis van een gemeenschappelijke Europese strategie. Overeenkomstig het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel dienen op Europees niveau alleen de randvoorwaarden te worden uitgewerkt, met name voor de gevallen waarin sprake is van grensoverschrijdende effecten. De toekomstige financieringsmechanismen kunnen worden gebaseerd op beproefde procedures uit het cohesiebeleid, waarbij de productie en distributie van hernieuwbare energie en de ruimere toepassing van de desbetreffende nieuwe technologieën kunnen worden bevorderd. De lokale en regionale overheden dienen een sleutelrol te spelen bij de ontwikkeling en bevordering van oplossingen op het gebied van hernieuwbare energie. Deze oplossingen moeten aansluiten op de ervaringen en behoeften van de regio's. Het Comité roept daarom de Commissie en de lidstaten op om lokale en regionale vertegenwoordigers te betrekken bij de uitwerking en uitvoering van Europese beleidsinstrumenten.

II. MEDEDELING VAN DE EUROPESE COMMISSIE

4. De Commissie heeft gelijk als ze stelt dat het aandeel van hernieuwbare energie alleen sterk kan stijgen als de

steunregelingen worden verbeterd. Volgens haar analyse leiden hoge administratieve en kapitaalkosten er vaak toe dat er meer geld op tafel moet worden gelegd voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie, waardoor deze, vooral in de beginfase, minder concurrerend dreigen te worden. In de mededeling wordt gepleit voor samenhang tussen de nationale steunregelingen, zodat verstoring van de concurrentieverhoudingen op de energiemarkt kan worden voorkomen. Door producenten geleidelijk bloot te stellen aan markt- en tariefrisico's, kan het concurrentievermogen van hernieuwbare energietechnologieën worden vergroot. Met name een goed functionerende koolstofmarkt is essentieel om de noodzaak van subsidies voor rijpe technologieën op langere termijn te verkleinen. Er zal echter wel steun nodig zijn voor nieuwe minder rijpe technologieën. De Commissie is tot tevredenheid van het Comité voornemens, richtsnoeren uit te werken inzake beste praktijken en de op dit gebied opgedane ervaringen.

5. Infrastructuurontwikkeling is cruciaal voor het succes van een interne energiemarkt en voor de integratie van hernieuwbare energie in de stroomnetwerken. De infrastructuur kan worden verbeterd door:

- investeringen in distributienetwerken;
- modernisering van de transmissie-infrastructuur;
- investeringen in interconnecties, vooral tussen lidstaten en regio's;
- de ontwikkeling van slimme netwerken;
- ondersteuning van decentrale/kleinschalige energieopwekking.

6. Financiering van O&O is cruciaal voor de bevordering van technologische innovatie en ontwikkeling. Het Comité is het in dit verband met de Commissie eens dat er een bijzondere rol is weggelegd voor met name diepte-technologieën, technologieën voor energieopslag en geavanceerde materialen, alsook voor technologieën ter benutting van nog ongebruikte soorten biomassa voor hernieuwbare energie. De belangrijkste bijdragen van de EU ter bevordering van de verdere ontwikkeling van cruciale energietechnologieën zijn het Europees strategisch plan voor energietechnologie (het SET-plan) en de komende onderzoeksprogramma's in het kader van Horizon 2020. De lokale en regionale overheden dienen, als publieke investeerders,

een belangrijke rol te spelen bij de samenwerking met en de ondersteuning van onderzoeksinstanties. Verder zou het fundamentele belang van Europese onderzoeksfinanciering op dit gebied naar behoren moeten doorklinken in het lopende debat over het meerjarig financieel kader van de EU.

7. De Commissie stelt verschillen vast in de mate van openstelling en integratie van de diverse energiemarkten (verwarming en koeling, vervoer, elektriciteit enz.). Marktintegratie kan inderdaad de komst van nieuwe spelers (bijv. op het gebied van hernieuwbare energie) bevorderen, maar openstelling van markten is op zich geen garantie voor meer efficiëntie en prijsdalingen. Succesvolle marktliberalisering vereisen adequate EU-regelgeving, Europees toezicht, transparantie en consumentenvoorlichting. Het Comité kijkt dan ook uit naar de toekomstige discussie over de Commissievoorstellen voor een interne energiemarkt.

III. ONTWIKKELING VAN HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN

Aandeel van hernieuwbare energiebronnen in het energieverbruik

8. Het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in het energieverbruik in de EU bedroeg medio 2012 12,4 %, een stijging van 1,9 % ten opzichte van 2008. Dit betekent dat de EU momenteel op weg is om de 2020-doelstelling van 20 % hernieuwbare energie te halen, maar ook dat zij ambitieuzer zou moeten zijn en een hoger streefcijfer of ten minste een streefcijfer van 20 % voor elke lidstaat zou moeten formuleren. Bovendien zijn na 2020 nog meer inspanningen nodig. De EU zou daarom zo snel mogelijk ambitieuze mijlpalen moeten vaststellen om te trachten in 2050 te komen tot mogelijk 100 % hernieuwbare energie.

Subsidie voor hernieuwbare energie

9. Het Comité roept op werk te maken van een degelijke structuur en realistische doelstellingen voor de regeling inzake de handel in CO₂-emissierechten (EU ETS), die was bedoeld om het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen indirect te bevorderen.

De steunregeling en de energiemarkt

10. De Commissie merkt terecht op dat de marktpositie van hernieuwbare energie moet worden verbeterd. De steunregelingen moeten zo worden opgezet dat investeerders worden aangemoedigd om hernieuwbare energie tot ontwikkeling te brengen, en dat deze vorm van energie doeltreffend kan functioneren op de concurrerende energiemarkt. De steunregelingen dienen er ook toe te leiden dat andere energiebronnen, met name vervuilende, geleidelijk aan worden vervangen.

11. Het is zorgwekkend dat sommige subsidieregelingen ter bevordering van hernieuwbare energie onbedoelde gevolgen kunnen hebben of kunnen worden misbruikt door bepaalde producenten van hernieuwbare energie, met hoge kosten voor de consument tot gevolg. Om dergelijke gevallen van misbruik tegen te gaan is er behoefte aan een op EU-niveau gecoördineerde strategie ter bevordering van hernieuwbare energie, waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande instrumenten in het kader van het Europese en nationale mededingingsbeleid.

12. Net als bij prijsgaranties heeft de regeling voor groene certificaten tot gevolg dat marktrisico's worden geëlimineerd. Bovendien zou het kunnen dat deze regeling niet in alle lidstaten volledig zal functioneren. De snelle toename van hernieuwbare energiebronnen leidt ertoe dat het aantal certificaten hoger komt te liggen dan het vereiste afnameniveau, met als gevolg dat de prijzen van de certificaten kelderen. Daarom moeten de doelstellingen voor hernieuwbare energie worden herzien en dient het aantal certificaten dienovereenkomstig te worden bijgesteld.

13. Het Comité staat in beginsel achter de voorgestelde nieuwe regeling voor certificaten van oorsprong (*Guarantees of Origin*), een soort Europees groen keurmerk, dat het mogelijk zal maken om groene certificaten te verhandelen in alle lidstaten die deze regeling uitvoeren. Toezicht is echter nodig om na te gaan of deze maatregel volstaat om de tekortkomingen van de huidige regelingen te corrigeren.

Reacties op de ongecoördineerde ontwikkeling van hernieuwbare energie

14. De ongecoördineerde en sneller dan verwachte ontwikkeling van hernieuwbare energie in veel landen leidt tot bepaalde problemen op politiek en regelgevingsgebied en tot technische problemen met de werking van energiesystemen. Daarom moet er op EU-niveau serieus worden gesproken over gepaste mechanismen en instrumenten om hernieuwbare energie op gecoördineerde wijze te promoten. Er is een gemeenschappelijke strategie nodig voor het ontwikkelen van zowel markt- als regelgevingsmechanismen, zodat kan worden gezorgd voor een daadwerkelijke en maatschappelijk haalbare omschakeling naar een hogere productie hernieuwbare energie.

15. De coördinatie van de elektriciteitsstromen tussen verschillende landen en regio's is voor verbetering vatbaar. De significante toename van het aandeel hernieuwbare energie in de totale energieproductie vraagt om meer coördinatie wat de ontwikkeling en het functioneren van netwerken betreft, en vereist doeltreffende wettelijke regelingen voor aan elkaar gekoppelde energienetwerken, zowel tussen verschillende landen en regio's als tussen het vasteland en eilanden, alsook tussen eilanden onderling.

16. Bij de bevordering van hernieuwbare energie kunnen ook lokale energieconcepten een rol spelen. Deze concepten moeten maatregelen omvatten om het energieverbruik te verminderen, het gebruik van hernieuwbare energie te stimuleren en hulpbronnen te besparen met zoveel mogelijk oog voor duurzaamheid.

Technische voorwaarden voor de exploitatie van hernieuwbare energie

17. De hernieuwbare energiebronnen worden gekoppeld aan energienetwerken die niet voor dergelijke energie zijn gebouwd. Wil men op grote schaal gebruik kunnen maken van hernieuwbare energie, dan moeten er middelen en tijd worden geïnvesteerd in de modernisering van de energienetwerken, die in hun huidige toestand de groei van hernieuwbare energie belemmeren. Dit probleem kan worden verholpen door slimme netwerken aan te leggen en door meer elektriciteitsinterconnecties tussen de EU-lidstaten, tussen regio's op het vasteland en eilandregio's en tussen eilanden onderling tot stand te brengen. Ook

fluctueert de hoeveelheid hernieuwbare energie die wordt opgewekt in bijvoorbeeld windmolen- en zonne-energieparken, aanzienlijk. Daarom is het nodig dat conventionele energiecentrales over enige reservecapaciteit blijven beschikken, dat adequate faciliteiten voor energieopslag worden ontwikkeld en dat flexibiliteit wordt gestimuleerd via sturing van de vraag.

18. Een grootschalige inzet van energieopslagfaciliteiten zou een aanzienlijke verbetering betekenen van de exploitatievoorwaarden van elektriciteitssystemen die gebruikmaken van hernieuwbare energie. Toch is directe opslag van elektrische energie technisch onmogelijk en zijn op dit moment de systemen voor indirecte energieopslag, die werken d.m.v. omzetting van elektrische energie in chemische (zoals in accu's) of kinetische energie (zoals in pompaccumulatiesystemen), nog bijzonder duur en zijn de mogelijkheden voor een bredere toepassing daarvan beperkt. Een groter gebruik van hernieuwbare energie in elektriciteitssystemen hangt af van de ontwikkeling van nieuwe technologieën, met name voor energieopslag, waarmee tegen aanzienlijk lagere kosten twee tot drie keer meer energie kan worden opgeslagen dan nu het geval is. Technologieën die een productieoverschot aan elektriciteit kunnen omzetten in gas ("power to gas"), bieden velerlei voordelen en moeten verder worden ontwikkeld. Voor dergelijk kunstmatig geproduceerd gas kunnen de bestaande net- en opslagvoorzieningen worden gebruikt. Er dient meer onderzoek te worden verricht naar nieuwe technologieën voor energieopslag om een grootschalige benutting van hernieuwbare energiebronnen voor de productie van elektriciteit te bevorderen.

19. Door een gebrek aan infrastructuur waarmee hernieuwbare energiebronnen in Europa doeltreffend kunnen worden benut, zoals grootschalige windmolenparken in de Noordzee en zonne-energiecentrales rond het Middellandse Zeegebied en in Noord-Afrika, zijn aanzienlijke investeringen nodig in zogeheten Europese elektriciteitsnetwegen. Bij de aanleg daarvan zouden strenge milieucriteria in acht moeten worden genomen en zouden de belanghebbende regio's verplicht moeten worden betrokken. Ook zou moeten worden gekozen voor energievoorzieningsmethoden waarvan de impact beperkt is, en zouden ondergrondse tracés moeten worden overwogen. Bovendien moet het huidige Europese elektriciteitssysteem, dat zich van Portugal tot de oostgrens van Polen en van Denemarken tot de Balkan uitstrekt en dat wordt beheerd door het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit (ENTSB-E), worden gemoderniseerd om aan de nieuwe eisen te voldoen die voortvloeien uit een verdergaande Europese integratie op energiegebied. Het Comité is daarom voorstander van de aanleg van nieuwe gelijkstroomleidingen, waarmee de operationele betrouwbaarheid van het Europese netwerk zou kunnen worden verhoogd en energieverlies tijdens de transmissie zou kunnen worden teruggedrongen.

Waken over de duurzaamheid van hernieuwbare energie

20. De ontwikkeling van hernieuwbare energie zal moeten worden gerealiseerd op een in alle opzichten duurzame wijze. Bij het opzetten van systemen die duurzaamheid waarborgen, en van geheel nieuwe systemen zal ervoor moeten worden gewaakt dat hierdoor nieuwe obstakels worden opgeworpen voor de ontwikkeling van de energie- en brandstoffenmarkt. Er zal ten volle gebruik moeten worden gemaakt van reeds bestaande werkwijzen en systemen. Bij de ontwikkeling van hernieuwbare energie is het van centraal belang dat wordt gestreefd naar CO₂-neutrale biobrandstoffen.

IV. EEN NIEUWE STEUNREGELING VOOR HERNIEUWBARE ENERGIE

21. De Commissie zou er goed aan doen om ter voorbereiding van een nieuwe, voor de gehele EU gecoördineerde steunregeling voor hernieuwbare energie de ervaringen en goede praktijkvoorbeelden van de lidstaten en regio's op dit gebied te analyseren. Zo'n aanpak kan pan-Europese doelstellingen en maatregelen voor de verwezenlijking daarvan opleveren. De nieuwe regeling moet betrekking hebben op alle juridische, economische, technische en maatschappelijke aspecten.

22. De Europese steunregeling voor hernieuwbare energiebronnen zou het volgende moeten bewerkstelligen:

- invoering van een pan-Europees steunfonds voor hernieuwbare energie;
- coördinatie en onderlinge afstemming van de steunregelingen voor hernieuwbare energie op Europees niveau;
- een grotere rol voor de regio's bij de toekenning van steun voor hernieuwbare energie en bij de vergroting van het maatschappelijk bewustzijn;
- een optimaal gebruik van de technologie op het gebied van hernieuwbare energie (afhankelijk van de beschikbare energiebronnen in de regio's);
- maatregelen op meerdere niveaus: Europese voor grote installaties en regionale voor kleine installaties en microbronnen;
- toekenning van subsidies en andere steun voor investeringen van een zodanige omvang dat hernieuwbare energie een volwaardige speler kan worden op concurrerende energiemarkten;
- ondersteuning van het streven naar zelfvoorziening op energiegebied;
- steun voor de ontwikkeling van elektriciteitsnetwerken en slimme netwerken waarmee hernieuwbare energie op grotere schaal kan worden gebruikt;
- verbetering van het functioneren van hernieuwbare energie in slimme elektriciteitsnetwerken door steun te geven aan energiepakketten (hernieuwbare energie + energieopslag);
- een optimale, op solidariteit gebaseerde verdeling van de kosten voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie onder de Europese volkeren.

Een pan-Europees fonds voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie

23. Sommige lidstaten leggen de steun voor hernieuwbare energie aan banden. Zo proberen ze de snelle stijging van de elektriciteitsprijzen, die volgens hen in sommige gevallen voor een deel verband houdt met het slecht functioneren van bestaande steunregelingen voor hernieuwbare energie, af te remmen. Dergelijke kortetermijnmaatregelen geven aan hoe instabiele regelgeving, het ontbreken van een gecoördineerd EU-beleid voor hernieuwbare energie en de daaruit voortvloeiende aanzienlijke regelgevingsrisico's zeer negatieve consequenties kunnen hebben voor zowel het milieu als de energiemarkt.

24. Om de huidige situatie te stabiliseren en investeerders langdurig te stimuleren, is het absoluut noodzakelijk om de besluitvorming van de lidstaten meer gelijk te trekken. Dit zou o.a. kunnen worden bevorderd met behulp van een pan-Europese steunregeling voor hernieuwbare energie. Daarnaast is het van het allergrootste belang dat de nationale subsidies voor fossiele brandstoffen worden verminderd en andere beleidsmaatregelen die investeringen in hernieuwbare energie belemmeren, worden afgeschaft.

25. Aangezien er substantiële investeringen nodig zijn om de energierevolutie te realiseren (naar schatting 1 biljoen euro in de EU tussen nu en 2030), maar veel investeerders met name in het huidige economische klimaat risico's liever vermijden, moeten alle bestaande financieringsvormen worden benut (zoals cohesiefondsen, inkomsten uit de herziene ETS, innovatieve financiële instrumenten op verschillende niveaus en opbrengsten van geïnstalleerde capaciteit). Ook zouden wellicht projectobligaties voor hernieuwbare-energieprojecten moeten worden overwogen om geld voor O&O en investeringskapitaal voor hernieuwbare energie te verkrijgen.

26. Subsidies voor hernieuwbare energie dienen derhalve op EU-niveau en tussen de lidstaten te worden gecoördineerd, waarbij rekening moet worden gehouden met de ervaringen en goede praktijkvoorbeelden van de lidstaten en regio's op dit gebied, teneinde het investeringsrisico te verminderen en nieuwe prikkels te geven voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie.

Een grotere rol voor de regio's bij de toekenning van steun voor hernieuwbare energie

27. In enkele van de huidige nationale steunregelingen wordt wellicht niet altijd naar behoren rekening gehouden met de specifieke kenmerken van de verschillende regio's. Vaak bevinden hernieuwbare energiebronnen en eindgebruikers zich niet op dezelfde plaats, wat noopt tot de aanleg van lange transmissie- en distributielijnen. Het gebrek aan adequate transmissie-infrastructuur vormt een van de grootste belemmeringen voor een snelle ontwikkeling van hernieuwbare energie.

28. Door de regio's een grotere rol toe te bedelen wordt synergie gecreëerd en kunnen tegelijkertijd de kosten van de aanleg van netwerkinfrastructuur worden geoptimaliseerd. Daarom is het ook zo belangrijk om de regio's meer te betrekken bij de bevordering van hernieuwbare energie en om de daartoe bestemde middelen deels door te sluizen naar de regio's en naar producenten van hernieuwbare energie. Steunregelingen voor hernieuwbare energie dienen ook gericht te zijn op het uitwisselen van kennis tussen regio's en regio's aan te sporen tot samenwerking.

Een optimaal gebruik van de technologie op het gebied van hernieuwbare energie (afhankelijk van de beschikbare energiebronnen in de regio's)

29. Op regionaal niveau zou moeten worden bepaald wat de beste combinatie (mix) van hernieuwbare-energietechnologieën is, bijvoorbeeld de ontwikkeling van wind- en zonne-energieparken in combinatie met elektriciteitscentrales die gebruikmaken van biogas, biomassa of geothermische energie. Van bijzonder groot belang zijn technologieën waarmee aardwarmte wordt benut voor de productie van elektriciteit. In dit verband zou ook, als dat technisch mogelijk is, moeten worden

geprobeerd om het geproduceerde biogas in de bestaande aardgasnetwerken te gebruiken en hiertoe stimuleringsmaatregelen te treffen.

30. Door verschillende hernieuwbare-energietechnologieën op regionaal niveau te combineren met nieuwe manieren voor het beheer van opwekkings- en transmissiecapaciteit (d.m.v. de toepassing van slimme-netwerktechnologieën) zou het mogelijk moeten zijn de vraag naar en productie van elektriciteit op lokaal niveau op elkaar af te stemmen. Dat zou leiden tot een aanmerkelijk hogere energiezekerheid in de regio's en geringere afhankelijkheid van de aanvoer van energie uit verre oorden.

31. Voor de regio's is een bijzonder grote rol weggelegd bij de vestiging en ontwikkeling van micro-installaties voor hernieuwbare energie en bij de bevordering van de opkomst van "prosumenten", d.w.z. eindgebruikers die niet alleen energie geleverd krijgen maar ook energie produceren voor eigen gebruik of voor gebruik door hun naaste buren. De opkomst van energieprosumenten zou niet alleen kunnen bijdragen tot lagere totaalkosten voor de opwekking en levering van energie, maar ook tot het ontstaan van nieuwe, duurzame energieconsumptie- en -productiepatronen. Het Comité is groot voorstander van regionale energieproductie voor de publieke en particuliere sector, waaronder huishoudens.

32. De regio's dienen een even grote rol te spelen bij de ontwikkeling van cogeneratie. Met deze technologie, die de productie van elektrische energie en warmte combineert, kan de primaire energie in brandstof voor bijna 90 % worden benut. De regio's kunnen de ontwikkeling van cogeneratie coördineren met gebruikmaking van bestaande warmtenetten en door op lokaal niveau nieuwe investeringen te doen. De EU dient de randvoorwaarden te scheppen voor steunregelingen ter dekking van de exploitatiekosten van de desbetreffende, zeer efficiënte installaties.

Gecoördineerde maatregelen op verschillende niveaus: een EU-steunregeling waarmee hernieuwbare energiebronnen concurrerend kunnen worden en regionale oplossingen op het gebied van hernieuwbare energie kunnen worden ontwikkeld

33. Met de huidige subsidieregelingen voor hernieuwbare energie is een planmatige verdere ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen slechts in beperkte mate mogelijk en worden in veel gevallen nauwelijks voorwaarden aan de exploitanten opgelegd.

34. Een nieuwe regeling voor de subsidiëring van hernieuwbare energiebronnen zou dan ook zodanig moeten worden opgezet dat toekomstige ontwikkelingen worden ingecalculeerd. De omvang van de voor hernieuwbare-energiesubsidies bestemde middelen dient voor vele jaren vooruit bekend en vastgelegd te zijn, in samenhang met de doelstellingen voor hernieuwbare energie. De regeling zou moeten worden afgestemd op elke afzonderlijke technologie, waarbij de levensvatbaarheid en rijpheid hiervan in aanmerking moeten worden genomen, en zij dient flexibel genoeg te zijn om in ieder land op marktsignalen te kunnen reageren.

35. Regio's en lokale stakeholders moet een grotere rol worden gegeven door een beroep te doen op de bij hen aanwezige kennis om de investeringskosten en hoeveelheid benodigde steun te berekenen. Daardoor zullen de producenten van hernieuwbare energie in een later stadium in staat zijn om op Europese energiemarkten te opereren.

36. De ontwikkeling van centra ter ondersteuning van hernieuwbare energie in de regio's zal leiden tot meer werkgelegenheid en een uitgebreider en gevarieerder aanbod van opleidingen voor zowel investeerders als bedrijven die zich bezighouden met de bouw van installaties en de aansluiting ervan op het netwerk. Ook de ontwikkeling van plaatselijke knowhow zal haar vruchten afwerpen in de vorm van meer studies naar de regionale ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen. Dergelijke studies zouden onderdeel kunnen zijn van een onderzoek op Europees of nationaal niveau.

37. De ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen wordt in veel gevallen afgeremd door het feit dat het distributienet, het transportnetwerk en de interconnecties tussen de EU-lidstaten, regio's op het vasteland en eilandregio's, alsook tussen eilanden onderling, onvoldoende zijn ontwikkeld. Om de moeilijkheden die zich hier voordoen, te overwinnen zijn er inspanningen op twee fronten nodig: aan de ene kant zal het bestaande netwerk moeten worden uitgebreid en gemoderniseerd en aan de andere kant zal het netwerk met alle hierop aangesloten verbruikers en producenten op een eigentijdse manier moeten worden beheerd. Daarnaast moeten bij de uitbreiding van het netwerk verschillende opslagtechnologieën worden geïntegreerd, zodat de vraag naar extra netcapaciteit kan worden teruggedrongen en reservestroom beschikbaar kan worden gesteld voor het aanvullen van eventuele tekorten. Als alternatief dient eveneens te worden overwogen om gebruik te maken van het gasnetwerk via uitbreiding van het aantal "power to gas"-installaties.

38. Een deel van de middelen zal moeten worden besteed aan de ontwikkeling van het distributienet, het transportnetwerk en de interconnecties tussen de EU-lidstaten, regio's op het vasteland en eilandregio's, alsook tussen eilanden onderling. In de financieringsregelingen zal aandacht moeten zijn voor een gelijktijdige en gecoördineerde steun voor de ontwikkeling van het netwerk en de installaties voor de productie van hernieuwbare energie. Aan de ene kant zal dit een effectievere benutting van de steun mogelijk maken, aan de andere kant scheidt het mogelijkheden voor samenwerking tussen lokale netwerkoperatoren, producenten van duurzame energie en prosumenten. Een dergelijke, dankzij een gecoördineerde toekenning van steunmiddelen geïnitieerde samenwerking tussen netwerkbeheerders en producenten van hernieuwbare energie verlost ons van een van de onvolkomenheden in het huidige systeem, namelijk de gebrekkige samenwerking tussen netwerkbeheerder en producent.

Beperking van schommelingen in de productie van hernieuwbare energie door steun te geven aan energiepakketten: hernieuwbare energie + energieopslag

39. De productie van energie hangt bij hernieuwbare-energie-technologieën af van externe factoren, zoals windkracht en zonnestraling. Als gevolg hiervan kan de capaciteit van installaties voor hernieuwbare energie slechts in beperkte mate worden vergroot. Het functioneren van dergelijke installaties kan worden verbeterd door clusters van hernieuwbare energiebronnen op te zetten waarin verschillende technologieën worden gecombineerd, zoals windturbines, zonnepanelen en opwekking uit biomassa, biogas en aardwarmte, en technologie voor energieopslag, en door gebruik te maken van slimme netwerken.

Een op solidariteit gebaseerde verdeling van de kosten voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen onder de Europese volkeren

40. Het kan niet zo zijn dat systemen voor de productie van hernieuwbare energie door iedere lidstaat apart worden ontwikkeld. De productie van deze vorm van energie sluit aan op de verwezenlijking van de doelstellingen in het kader van het klimaatbeleid, de bevordering van moderne technologieën en de verbetering van de continuïteit van de Europese energievoorziening, doordat Europa aldus minder afhankelijk wordt van de invoer van energie uit derde landen. Deze gemeenschappelijke pan-Europese doelstelling dient door alle bestuursniveaus in onderlinge samenwerking en coördinatie te worden verwezenlijkt. Tegelijkertijd dient de omschakeling naar mogelijk 100 % hernieuwbare energie duidelijk voor ogen te worden gehouden. Er moet op worden gelet dat 'onconventionele' en andere energievormen die een alternatief lijken, maar die niet hernieuwbaar en dus niet duurzaam zijn en die niet kunnen dienen ter vervanging van conventionele fossiele brandstoffen, niet de aandacht afleiden en geen geld opslokken dat bedoeld is voor de noodzakelijke veranderingen met het oog op de omschakeling naar hernieuwbare energie.

41. Ongecoördineerde maatregelen kunnen onbedoelde gevolgen hebben, zoals vermindering van de voorzieningszekerheid en onredelijke prijsverhogingen, waardoor bij het publiek een negatieve houding en een kleiner draagvlak t.a.v. hernieuwbare energie kan ontstaan. Daarin kan verandering worden gebracht door middel van publieke debatten en een transparante besluitvorming, alsook door middel van publieke informatie-campagnes over de noodzaak van rationeel energieverbruik en het bestaan van nieuwe modellen voor duurzame consumptie en productie van energie.

Brussel, 1 februari 2013

*De voorzitter
van het Comité van de Regio's*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO